



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

פורום משפט חוקתי וזכויות אדם

ת"א, כ"ט בניסן התשפ"ד
07/05/2024
סימוכין : 04093824

לכבוד
עוה"ד גלי בהרב- מיארה
היועצת המשפטית לממשלה
בדוא"ל: lishkat-yoetz@justice.gov.il

לכבוד
תת ניצב, עוה"ד אלעזר כהנא
היועץ המשפטי של משטרת ישראל
בדוא"ל: yoamash@police.gov.il

מכובדינו,

הנדון: בקשת טיפול מקיפה ודחופה בהסלמה הן במספר מעצרי השווא של מפגינים נגד ממשלת ישראל והן בהיקף אלימות המשטרה כלפיהם

פורום משפט חוקתי וזכויות אדם של לשכת עורכי הדין בישראל מתכבד לפנות ליועצת המשפטית לממשלה ולנכבדים האחרים בדחיפות כדלקמן:

1. מאז יום 4 בינואר 2023 מתחוללת ברחבי מדינת ישראל מחאה אזרחית עצומת ממדים נגד כוונת ממשלת ישראל לחולל הפיכה משטרית ולכונן דיקטטורה.
2. מחאה זו הוקפאה לתקופת מה בעטיו של ההלם העמוק שלאחר טבח יום 7 באוקטובר 2023 והתחדשה בחודשים האחרונים, תוך שהיא טומנת בחובה כעת גם קריאה להשבת הישראלים והישראליות שנחטפו לרצועת עזה ועדיין מצויים שם בתנאים בלתי אנושיים וכן קריאה נוספת ועקרונית להדחת הממשלה.
3. מוקדי ההפגנות המרכזיים מצויים בתל-אביב (מתחם רחובות קפלן-בגין ליד קריית הביטחון בלב ת"א), ירושלים (ליד הכנסת), ליד משרד ראש הממשלה וכן ליד מעונו של ראש הממשלה ברחוב עזה בירושלים) וחיפה (מחאת העם במחאה שכוללת הן תהלוכה שבועית מהאודיטוריום במרכז חיפה למרכז חורב והן הפגנה עצומת-ממדים במרכז חורב עצמו בכל מוצאי השבת).



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

4. במקביל מתקיימת מחאה קבועה ומתעצמת במוקדים נוספים. המרכזיים שבהם ממוקמים בצומת כרכור ובמיוחד בקיסריה – מול ביתו הפרטי של ראש הממשלה (בדגש על סביבת הבית הפרטי בניגוד להפגנה הצמודה לבית הפרטי וזאת בהתאם לפסיקת בג"צ בסוגיית ההפגנות בסביבת בתיהם של נבחרי ציבור ועובדי ציבור בכירים).
5. היבטים רבים שאנו עומדים לפרוש להלן התקיימו בצורה מטרידה לאורך תקופת המחאה נגד ההפיכה המשטרית שקדמה ליום 7 באוקטובר 2023. אך הם הפכו מטרידים לאין ערוך, אלימים לאין ערוך ומפחידים לאין ערוך מאז חודשה המחאה נגד ההפיכה המשטרית בשילוב הדרישה להשבת החטופים מרצועת עזה והדרישה להדחת הממשלה.
6. אכן, בחודשים האחרונים התגלו ליקויים חמורים בנושאים הבהולים הבאים שמצויים בליבת חובת שמירת שלטון החוק וחובת שמירת זכויות האדם ואזרח במדינת ישראל:
- (א) מדובר באלימות המשטרה המסלימה כלפי מפגינים ומפגינות בלתי אלימים.
- (ב) מדובר בביצוע מטריד של מעצרי שווא (מספרם נוסק במהירות וללא הצדקה).
- (ג) מדובר בשימוש במעצר לילי לצורך ענישה משוללת חוקיות (כלומר: הותרת עצורים בלילה במעצר על אף שאין כל צידוק חוקי לכך).
- (ד) מדובר בכבילת מפגינים באזיקים בלא כל צידוק חוקי לכך.
- (ה) מדובר בהמתנה בת שעות ארוכות בטרם חקירה בכוונה תחילה.
- (ו) מדובר בהמתנה בת שעות ארוכות לשחרור הפיזי לאחר החלטת שחרור בניגוד לחוק.
- (ז) מדובר בהתעלמות בוטה מהחובה לאפשר לעורכי הדין של העצורים לנמק מדוע אין מקום למעצרים של המפגינים בתום חקירתם או לשחרורם בתנאים (וזאת בניגוד ללשון סעיף 28 לחוק סדר-הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (התשנ"ו – 1996) (להלן: "חוק המעצרים").
- (ח) מדובר ביחס בלתי נסבל ובלתי חוקי כלפי עורכי הדין ועורכות הדין שמייצגים את העצורים מטעם מערך הייצוג של עצורי המחאה.
- (ט) מדובר גם בהפרה בוטה של חסינות חברי כנסת שמפגינים (ועל כך נשלחו גם מכתבים נפרדים מטעם חבר הכנסת גלעד קריב וכן מטעם חברת הכנסת נעמה לזימי) תוך שימוש באלימות כלפיהם בלא כל צידוק ובצורה שמנוגדת באופן מוחלט לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (התשי"א – 1951).
7. מכתבים קודמים בנדון מטעם מערך ייצוג העצורים במחאה נשלחו למפקח הכללי של משטרת ישראל וליועץ המשפטי של משטרת ישראל בתקופה שקדמה ליום 7 באוקטובר 2023. דומה כי המכתבים הללו העלו חרס (ולא הולידו שום שיפור במצב הדברים). משום כך אנו נאלצים לפנות מטעם פורום המשפט החוקתי וזכויות האדם בלשכת עורכי הדין וכן מטעם ועדת זכויות



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

העצורים והנחקרים בלשכת עורכי הדין. לדאבון הלב, אנו נאלצים לכתוב גם ליועצת המשפטית לממשלה. נדגיש כי מדובר בהפרה שיטתית של החוק, בזלזול מובהק בשלטון החוק, בהתעלמות מוחלטת מהחובה לשמור על זכויות האדם והאזרח, בהפרת פקודות המשטרה עצמה ובכניעה ללחץ פוליטי מצדו של השר המופקד על משטרת ישראל שהנו בעל תפיסת עולם לאומנית, גזענית ואנטי-דמוקרטית.

8. מאחר שחלק ניכר מהמעשים הללו מטעם המשטרה טומנים בחובם עבירות פליליות, אנו מוצאים לנכון לשלוח עותק מהמכתב גם למנהלת המחלקה לחקירות שוטרים. פעילותה של מחלקה זו נגד שוטרים אלימים וכן נגד שוטרים שמבצעים עבירות פליליות נוספות כלפי מפגינים ומפגינות, לדאבון הלב, אינה אפקטיבית פעמים רבות. יש בכך משום זריקת עידוד לקציני המשטרה והשוטרים להמשיך להפר את החוק ולפגוע בזכויות אדם בלא כל צידוק חוקי.

9. אנו מבקשים להפנות בזאת את תשומת ליבכם הן להפרות החוק שטמונות בלקויות הללו והן לעוצמת הפגיעה בזכויות אדם ואזרח שטמונה בהן.

10. בטרם נתמקד בהפרות החוק ובפגיעה בזכויות האדם והאזרח עצמן, נבהיר שדרישת מערך ייצוג העצורים במחאה מהמפכ"ל בקיץ 2023 לנסח הבהרה אחידה לכל תחנות המשטרה בנדון (וזאת משום שכל תחנת משטרה נוהגת אחרת בסוגיות המפורטות להלן) וכן למנות קצין בכיר שישמש איש קשר בסוגיות הללו (כדי שניתן יהיה לפתור אותן מידיית ובזמן אמיתי) לא הולידה דבר.

11. משום כך אנו נאלצים לבקש בזאת מהיועצת המשפטית לממשלה להיכנס בעובי הקורה ולהורות על הבהרה אחידה זו וכן להורות על אכיפת הדברים בצורה מוקפדת.

12. הערה נוספת בטרם נתמקד בדוגמאות עצמן – שכוללות הערות רבות וחמורות מטעם שופטי שלום בעטיין של הפרות זכויות מפגינים בכלל, בעטייה של אלימות שוטרים בפרט ובעטיים של מעצרי שווא במיוחד – נדגיש כי התנהגות המשטרה יוצרת שבר חסר תקדים בתחושת האמון של הציבור במשטרה (כשם שהימנעות מח"ש מפעולה נמרצת בנדון יוצרת חוסר אמון מובהק גם במחלקה זו).

13. עוד נדגיש כי קיים קשר מובהק בין הדברים החמורים שמוזכרים בפנייה זו לבין הידרדרות מדינת ישראל במדד הדמוקרטיה אל מחוץ למתחם המשטרים המוגדרים כדמוקרטיה ליברליות. על פי מדד מכון המחקר בחוג למדע המדינה באוניברסיטת גטנבורג בשבדיה שנחשב מדד בעל שם אוניברסלי אמין, מוגדרת כיום מדינת ישראל כדמוקרטיה אלקטורלית בלבד, כלומר כמדינה שבה לא מתקיימת שמירה מוקפדת על זכויות האדם והאזרח.

14. אלו אפוא הן הלקויות שטמונות בחובן הפרות זכויות אדם ואזרח וכן הפרות חוק. נדגיש כי הצטברות הדברים מציירת תמונה מפחידה מאד. אנו קוראים לראשי מערכת אכיפת החוק לשנות תמונה זו.



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

אלימות שוטרים כלפי מפגינים ומפגינות

15. ברשות מערך ייצוג העצורים במחאה קיימים מאות סרטונים המתעדים התנהגות אלימה מצד שוטרים כלפי מפגינים ומפגינות. אכן, מלאכת השוטרים תובענית. אך אין בכך משום צידוק להפרת הוראות החוק ולפגיעה אלימה באזרחים שומרי חוק שאינם נוהגים באלימות.

16. מדובר בתפיסה בשערות מפגינות, בהפלת מפגינות לקרקע, בהצלפה באמצעות שוט בידי פרש משטרה בראשו של מפגין שלא עשה דבר, בגרירת מפגינים ללא צידוק, בשבירת רגלה של מפגינה באמצעות דריכת סוס, בדחיפת מפגינים מבוגרים שכל חטאם היה עמידה על המדרכה (ולכל היותר בפירת הכביש), בפציעתם של מפגינים רבים במכלול דרכים, במיקומם של מפגינים במתחמים צרים שמוקפים במחסומי משטרה ובכך נוצרת סכנת חנק, הימחצות ופציעה, בשליחת אגרופים לפנייהם של מפגינים, בהשלכתם של מפגינים לקרקע בלא כל צידוק, בכבילה משוללת צידוק של מפגינים בכלל ובכבילה משוללת צידוק מאחורי הגב בפרט, בהתעללות במפגינים כבולים ובדיבור בוטה וגס לרבות איומים.

17. עוד מדובר בשימוש בלתי חוקי ומסכן חיים באמצעות רכבי ההתזה (מכת"זיות), בשימוש ברימוני הלם בניגוד לפקודות משטרת ישראל (אירוע חמור בפיקודו של רב פקד מאיר סוויסה ממרס 2023 שעדיין לא הוגש בעטיו כתב אישום מטעם מח"ש למעלה משנה לאחר מכן על-אף שפקודות משטרת ישראל אינן מתירות שימוש שכזה אלא במקרים חריגים ולמרות שמספר מפגינים נפצעו – חלקם באורח בלתי הפיך), בחניקת מפגינים עד כדי חוסר יכולת לנשום, בהחרמת ציוד ללא צידוק (מגפונים, טלפונים ניידים ואפילו רחפן טיסה לצורך צילום) ובהיבטים נוספים של אלימות שהולכים ומתגברים.

18. נדגיש כי מדובר בהסלמה מובהקת: הדברים שעולים מתוכן הסרטונים ושמעדים את אלימות השוטרים לאורך שנה ורבע (מאז תחילת ההפגנות נגד ההפיכה המשטרית) הם חמורים מאד, תוך שבחודשי חידוש המחאה האחרונים (לאחר טבח 7 באוקטובר 2023) ניכרת קפיצת מדרגה הן במספר המקרים בהם נקטו שוטרים באלימות, הן בעוצמת האלימות שננקטה, הן באכזריות שטמונה באלימות זו, הן בפציעות של מפגינים ומפגינות כתוצאה מאלימות זו והן בהתרת רסן מצד השוטרים (מפני שמפקדיהם אינם שמים להם גבול ולפעמים הם עצמם מעודדים התנהגות זו ואף מורים עליה וכן מפני שהמחלקה לחקירות שוטרים אינה עומדת בפרץ לאורך תקופה ניכרת).

19. מדובר באלימות משטרה במחוז ת"א, במחוז ירושלים, במחוז החוף (בדגש על משטרת חדרה בהפגנות מול בית ראש הממשלה בקיסריה) ובמוקדים נוספים. נדגיש כי חלק מקורבנות האלימות הבלתי חוקית הם בני משפחות של מי שנחטפו לרצועת עזה. הדבר הנו בלתי נסבל לטעמנו.

20. היועצת המשפטית לממשלה מתבקשת להורות למפכ"ל משטרת ישראל וכן ליועץ המשפטי של משטרת ישראל לפרסם פקודות בהירות ואחידות לכל מחוזות משטרת ישראל ולכל תחנות



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

משטרת ישראל שלפיהן המכלול הכתוב להלן אסור בתכלית האיסור וכי על השוטרים לשוב ולהקפיד על שלטון החוק וזכויות האדם והאזרח.

הפרה שיטתית של החובה לעדכן לאיזו תחנה יוסעו העצורים

21. קיימת פרקטיקה חמורה שאין לה מקום במשטרה במסגרת משטר דמוקרטי, שלפיה נמנעת המשטרה מהבהרה מהי תחנת המשטרה אליה יובאו העצורים. שוב ושוב נאלצים עורכי הדין לנסות לברר באמצעות קשרים אישיים עם קצין פלוני או קצינה אלמונית מהי תחנת המשטרה שאליה מובאים העצורים. אנו מבקשים למנות קצין קשר שיופקד על משימה חשובה זו.
22. אזרחים שומרי חוק ומשוללי עבר פלילי שמעוכבים או נעצרים לראשונה בחייהם צריכים לדעת מהי התחנה אליה יסיעו אותם במהירות האפשרית. הם גם צריכים לדעת שעורכי הדין שיגיעו כדי לייצג אותם, מודעים למיקומם המדויק.
23. אכן, ישנו צורך להבהיר מראש הן לעצורים והן לעורכי הדין מטעם מערך ייצוג עצורי המחאה מהי תחנת המשטרה בה ימוקמו העצורים. ואם ישנו מספר רב של עצורים ומשום כך ישנו צורך בשינוי מיקום של חלק מהעצורים והסעתם לתחנת משטרה אחרת או למספר תחנות משטרה – קמה חובה לעדכן את עורכי הדין בנדון באופן יזום ולא להותירם בחוסר ודאות. יש צורך לקטוע את משחק החתול והעכבר שאינו חוקי, מפר את החובה לשמור על זכויות יסוד ואינו מוסיף לכבודה של משטרת ישראל.
24. נסכם נקודה זו ונדגיש כי יש צורך להבהיר בצורה אחידה לכל מחוזות משטרת ישראל כי יש למסור בצורה פשוטה, בהירה ומידית לעורכי הדין וכן לעצורים עצמם מהי תחנת המשטרה אליה מוסעים העצורים. **כמו כן, יש להבהיר לכל המחוזות כי החוק קובע שיש להביא את העצורים והמעוכבים לתחנת המשטרה בהקדם האפשרי.**

מניעת כניסת עורכי דין לתחנת המשטרה או הוצאתם משם

25. ישנן תחנות משטרה שאינן מאפשרות לעורכי הדין להיכנס לתוכן. נחזור על הדברים: תחנות משטרה שונות מונעות במשך שעות מעורכי דין שמייצגים חשודים שחירותם נשללה, להיכנס אליהן כדי למלא את חובתם המוסרית והמקצועית.
26. הדבר חוזר על עצמו **במיוחד בתחנת משטרת חדרה**. אך גם בתחנות משטרה נוספות, מנעו לא אחת אנשי משטרה מעורכי דין ומעורכות דין מטעם מערך הייצוג להיכנס לתחנת המשטרה לאורך שעות. הדבר אינו מתקבל על הדעת. עורך הדין הוא איש מקצוע שיש לו תפקיד המעוגן בחוק. על משטרת ישראל לאפשר לעורך הדין לבצע את מלאכתו ולפעול אך ורק בהתאם לחוק.



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

ובכלל, החל מהרגע בו הזדהה עורך הדין כמי שמייצג את העצור, קמה חובה לאפשר לו לממש את תפקידו ולמסור לו מידע בדבר התנהלות החקירה.

27. מדובר בהתנהלות בלתי נסבלת שאין מקום לקבלה במשטר דמוקרטי. התנהלות זו מאפיינת דיקטטורות: כשם שהעצור וכן עורך דינו רשאים לדעת מיידית מהי תחנת המשטרה אליה מוסע העצור, כך גם אין שום זכות לשום שוטר או קצין להורות לעורך דין לצאת ממתחם התחנה או למנוע ממנו כניסה למתחם זה לאורך שעות. בידינו עדויות של עורכות דין מטעם מערך ייצוג העצורים במחאה שלפיהן מנעו מהן קציני משטרה להיכנס לתחנת משטרת חדרה מספר פעמים ואף דיברו אליהן בגסות רבה.

28. נסכם נקודה זו אפוא ונדרוש הבהרה אחידה בנדון לכל מחוזות משטרת ישראל וכן נדרוש הקפדה יתרה על מימוש הדברים באמצעות איש קשר מטעם משטרת ישראל שניתן לפנות אליו בזמן אמת.

הפרת חובת קיום מפגש מידי בין העצור או המעוכב לעורך הדין

29. בתחנות משטרה רבות ישנה פרקטיקה של עיכוב משמעותי של מפגשי עורכי הדין ועורכות הדין עם העצורים. גם תופעה חוזרת זו יש למגר באמצעות הבהרה אחידה לכל מחוזות משטרת ישראל כי יש לאפשר לחשוד לפגוש את עורך דינו באופן מידי.

30. בהקשר זה נשמעות לא אחת אמירות מפי אנשי המשטרה כי יש מקום לחכות לקצין הממונה או למפקד תחנת המשטרה. בכל הכבוד, ישנו קצין תורן בכל תחנת משטרה בכל רגע נתון. ואם קיימת תחנה שלא מצוי בה קצין ממונה (דבר שאינו קיים), יש להעביר את העצורים אך ורק לתחנות משטרה בהן ישנו קצין כזה.

31. נזכיר שההמתנה הזו מולידה עיכובים משמעותיים בחקירת החשודים ובהחלטה על מעצרים או שחרורם.

32. מערך ייצוג העצורים במחאה התריע על כך בעבר במכתבים למפכ"ל משטרת ישראל וכן ליועץ המשפטי של משטרת ישראל. אנו שבים ומבהירים כי מדובר בהפרת החוק.

33. לא בכדי קובע סעיף 25(א) לחוק המעצרים כי "שוטר שעצר אדם ללא צו מעצר, יביאו, ללא דיחוי, לתחנת משטרה (להלן – התחנה) ויעבירו לרשות הקצין הממונה על החקירות בתחנה, בהעדרו למפקד התחנה, ובהעדרם – לקצין הממונה על התחנה (להלן – הקצין הממונה), אלא אם כן מצא, לאחר המעצר, שניתן לשחררו".

34. מדובר בחוק שמטרתו למנוע מצב דברים שבו ממתניים עצורים לאורך שעות עד תחילת חקירתם וכן עד להכרעה אם ייעצרו או ישוחררו. ייבוש עצורים או מעוכבים במשך שעות בטרם חקירתם, היא פרקטיקה שחייבת לעבור מהעולם.



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

35. גם נקודה זו דורשת הבהרה אחידה וחד משמעית לכל מחוזות משטרת ישראל וכן העמדת איש קשר מטעם משטרת ישראל לצורך פתרון בזמן אמת.

העצורים נאלצים להמתין שעות עד הכנסתם לחקירה

36. מדובר בפרקטיקה בלתי חוקית שננקטת בידי המשטרה במקרים רבים. כך למשל, במהלך מעצרי 3 מוחים מול בית ראש הממשלה בקיסריה לפני חודשים ספורים, ראה עורך הדין מטעם מערך הייצוג של עצורי המחאה כי פלוני (שאינו קשור במחאה) שהובא לתחנת משטרת חדרה לאחר המפגינים העצורים והמעוכבים - נחקר לפנייהם.

37. עצורי המחאה, לעומת זאת, נאלצו להמתין שעות עד תחילת החקירה. מדובר בפרקטיקה מכוונת שמנוגדת לחוק. האם מדובר ברוח השר המופקד על המשטרה? לקציני המשטרה הפתרוניים. אך מדובר בכל מקרה בתופעה שיש לעקור מהשורש – כמו כל אחד ממכלול הלקויות המצוינות במכתבנו זה.

38. אנו קוראים אפוא ליועצת המשפטית לממשלה להורות למפכ"ל משטרת ישראל וליועץ המשפטי של משטרת ישראל להנחות את כל תחנות המשטרה לקטוע מיידית את הנוהג הנפסד.

הימנעות שיטתית מחובת שמיעת עורך הדין בטרם מתן החלטה בדבר

מעצר או שחרור בתנאים מגבילים

39. נקודה מטרידה במיוחד עליה התריע מערך ייצוג העצורים במחאה לאורך שנת 2023 אך נדמה שהיא לא תוקנה עד היום: כמעט בכל תחנות משטרת ישראל לא מודעים קציני החקירות שמחליטים אם לעצור חשודים למשך הלילה עד להבאתם לפני שופט שלום אם לאו – כי חובתם לפי חוק היא לשמוע את עורך דינו של החשוד בטרם מתן החלטה.

40. נזכיר שסעיף 28 לחוק סדר-הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)(תשנ"ו – 1996) קובע מפורשות כי:

”(א) לא יחליט הקצין הממונה על מעצרו של אדם, על המשך מעצרו או על שחרורו בערובה, ולא יקבע את סוג הערובה, גובהה ותנאיה, בלי שייתן תחילה לאותו אדם הזדמנות להשמיע את דברו, לאחר שהזהירו כי אינו חייב לומר דבר העלול להפלילו, כי כל דבר שיאמר עשוי לשמש ראיה נגדו וכן כי הימנעותו מלהשיב על שאלות עשויה לחזק את הראיות נגדו.

41. עוד נזכיר שבהמשך נכתב כך בסעיף 28:

”(ב) נכח סנגורו של החשוד, בתחנת המשטרה, במעמד החלטת הקצין הממונה, ישמע אותו הקצין הממונה לפני מתן החלטתו אם ביקש להשמיע דבריו. אין בהוראת סעיף קטן זה כדי



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

לחייב את הקצין הממונה להמתין לבואו של הסנגור או לאפשר פגישה בין החשוד לסנגורו בניגוד להחלטה לפי סעיפים 34-35" (ההדגשה אינה במקור-ד"ח).

42. המשטרה מתעלמת כמעט לחלוטין מחובתה לפעול לפי לשון סעיף 28 לחוק המעצרים. אכן, מאחר שעורכות הדין וכן עורכי הדין מטעם מערך ייצוג עצורי המחאה נוכחים בתחנות המשטרה, ברור שיש לאפשר להם להשמיע את דבריהם בטרם מתן החלטה שממוקדת במעצר או בתנאי שחרור מגבילים.

43. נזכיר שלא זו בלבד שקציני המשטרה אינם מודעים לסעיף זה, אלא שלעתים הם גם מבטלים בהינף יד את דרישת עורכי הדין לעמוד בדרישת סעיף 28(ב) לחוק. גם בהקשר זה בולטת לרעה תחנת משטרת חדרה. לא בכדי ציין בית משפט השלום בחדרה מאחת מהחלטות השחרור האחרונות של עצור מטעם המחאה, כי ניכר שמשטרת חדרה אינה פועלת לשם הבטחת חופש ההפגנה ושלטון החוק אלא מטעם אחר שנוטר עלום. ניתן להעריך בזהירות כי העובדה שמדובר בעצורים שמפגינים בסביבת בית ראש הממשלה בקיסריה היא עובדה שפועלת לחובתם, למרבה הדאגה.

44. נסכם נקודה זו ונדגיש כי יש להוציא הבהרה אחידה לכל מחוזות משטרת ישראל כי קציני החקירות מחויבים לשמוע את עורכי הדין המצויים בתחנת המשטרה בטרם החלטת מעצר או שחרור בתנאים מגבילים. זאת בכל תחנת משטרה ללא יוצאת מן הכלל.

המתנה מיותרת בת שעות עד לשחרור בפועל

45. נקודה זו מטרידה מאד. ישנן תחנות משטרה שבהן השחרור מתבצע במהירות יחסית. אך ישנן תחנות משטרה בהן נאלץ הנחקר להמתין זמן רב הן לקבלת החלטה בעניינו והן לעדכונו בדבר תוכן החלטה זו.

46. אנו שבים ומבהירים כי ניכר שהמתנות אלו אינן מקריות וכי הן פועל יוצא חוזר ונשנה של ניסיון לשבור את המפגינים, לנקום בהם או להענישם בצורה בלתי חוקית.

47. נסכם נקודה זו ונדגיש כי יש להבהיר בצורה אחידה לכל תחנות המשטרה שקבלת החלטה בדבר מעצר או שחרור צריכה להיות מהירה ועניינית וכי עדכון הנחקר או הנחקרת בנדון צריך להיות מהיר וענייני.

אי עדכון עורך הדין בדבר החלטת מעצר או שחרור החשוד



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

48. בתחנות משטרה רבות נמנעים קציני המשטרה ממסירת מידע לעורכי הדין ולעורכות הדין בדבר החלטת מעצר או שחרור וכן בדבר תנאי השחרור. גם בהיבט זה, מדובר בפרקטיקה פסולה שיש לעקור מהשורש.
49. ודוק: נשוב ונזכיר שעורך הדין הוא איש מקצוע שמגיע לתחנת המשטרה כדי לתת ייעוץ מקצועי ולהבטיח את זכויות העצור או המעוכב. ההתנהלות המתוארת לעיל פוגעת בכבוד המקצוע של עורכי הדין, פוגעת עמוקות במימוש זכויות העצורים והמעוכבים וגם אינה מוסיפה כבוד למשטרת ישראל. מעל הכול: מדובר בפרקטיקה בלתי חוקית שפוגעת עמוקות בשלטון החוק ובעקרונות היסוד של המשטר הדמוקרטי. יש לקטוע אותה.
50. נסכם נקודה זו בכך שנשוב ונדרוש הבהרה אחידה בנדון בכל מחוזות משטרת ישראל וכן הקפדה על מימוש הדברים.

מעצר לאורך הלילה כאמצעי ענישה בלתי חוקי

51. נקודה חמורה במיוחד: מרבית העצורים משוחררים על פי רוב בתחנות המשטרה בתום מספר שעות במהלכן הם נחקרים בחשד להפרת הסדר הציבורי ובחשד להפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו. עם זאת, ישנם עצורים שנותרים במסגרת המעצר למשך 24 שעות תוך שמשטרת המחוז מחויבת להביאם לפני שופט שלום בבוקר שלאחר המעצר.
52. אלא שלא אחת נותרים העצורים בתחנת המשטרה לאורך הלילה תוך שנמסר להם שהם יובאו לפני שופט שלום בשעת בוקר. בתום ליל מעצר הם משוחררים ללא הבאה לבית המשפט. מדובר במעצר שהוא בבחינת ענישה בלתי חוקית מטעם המשטרה.
53. מאחר שבמקרים רבים מדובר באזרחים שומרי חוק, ומאחר שמערך עורכי הדין שמייצג את העצורים מתרשם לא אחת כי מדובר במעצרי שווא (הן מעצרים משוללי עילה והן מעצרים שניתן לסיים אותם בתום חקירת המשטרה) – פועלים עורכי הדין מטעם מערך הייצוג להגשת עררים ליליים על החלטות קציני המשטרה בדבר המעצר.
54. ברור שניתן להימנע מפרקטיקה פסולה ומקוממת זו באמצעות החלטות שנגזרות אך ורק משיקולים ענייניים ועומדות בתבחיני חוק המעצרים: מעצרו של חשוד הוא בגדר שלילת חירות במובנה החמור ביותר. יש לבצעו אך ורק אם קיים חשש מובהק לשיבוש מהלכי חקירה או למסוכנות - וגם זאת יש לעשות אם לא קיימת חלופת מעצר שפוגעת בצורה מידתית יותר בחירותו של החשוד.
55. בהקשר זה אנו מפנים את היועצת המשפטית לממשלה לדו"ח ועדת הבדיקה בראשות השופטת בדימוס דותן שהמליצה על שורת אמצעים למאבק בתופעה פסולה זו.
56. נסכם נקודה זו ונדרוש הבהרה אחידה לכל מחוזות משטרת ישראל גם בהיבט זה.



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

הימנעות משמירה מוקפדת על זכויות קטינים שנחקרים

57. במספר מקרים בלתי נתפסים, ביקשו החוקרים להתחיל בחקירת קטינים ללא נוכחות הוריהם, תוך שהם מונעים מהורים שמצויים ליד תחנת המשטרה להיכנס כדי להיות נוכחים בחקירת ילדיהם. מדובר בהפרה בוטה של חוק הנוער וכן של חוק המעצרים.
58. גם בהקשר זה מתבקשת הבהרה אחידה ומהירה לכל תחנות המשטרה לצורך קטיעת הפרה בוטה זו של החוק שיש בה כדי להותיר חותם נפשי קשה בנפשם של הקטינים הנחקרים.

הפרות זכויות המפגינים ובראשן מעצרי השווא ספגו ביקורת חמורה

משופטי שלום אך הדברים נמשכים ואף מסלימים

59. אנו מזכירים כי לאחרונה ניתנו מספר החלטות מבתי משפט השלום במסגרתן שבו השופטים והשופטות והתריעו כי מדובר במעצרים בלתי חוקיים, כי מדובר במעצרי שווא משוללי עילה, כי מדובר בשלילת חירות ממושכת בלא כל עילה חוקית לכך, כי מדובר במעצרים שמושתתים על רצון לנקום במפגינים (!) וכי מדובר לא אחת במעצרים שמושתתים על מזכרים כוזבים מטעם שוטרים שעומדים בסתירה לתוכן הסרטונים שמציגים עורכי הדין מטעם מערך ייצוג העצורים לעיני השופטים בדיון הארכת המעצר.
60. הדברים חמורים מאד. הם מסלימים. אכן, ממשלת ישראל בראשות נאשם חסר עכבות הובילה את מדינת ישראל לנקודת השפל הנמוכה בתולדותיה. השר שמופקד על המשטרה הוא בעל הרשעות פליליות, מעריץ את רוצח ההמונים ממערת המכפלה ודוגל בתפיסת עולם גזענית שיש להדיר אל מחוץ לשיח. הוא משתמש בשיטות פסולות כדי ללחוץ על קציני משטרה בכירים. לכל הפחות, נאלץ ניצב אחד להתפטר ממשטרת ישראל לאחר שהוחלט להזיזו מתפקידו כמפקד משטרת מחוז ת"א בשל התעקשותו לשמור על שלטון החוק וזכויות המפגינים. בג"צ נאלץ להוציא צו המורה לשר להפסיק כל התערבות בהיבטים מבצעיים של משטרת ישראל, בדגש על נושא ההפגנות. אך כל אלו לא עצרו בעדו מלהמשיך בהתנהלות הנפשעת הזו. רוח השר מרחפת מעל מכלול ההיבטים החמורים שתיארנו במכתב זה. גם ההכרה כי הוא מקדם קצינים בהתאם ליחסם הנוקשה והבלתי חוקי למפגינים נגד הממשלה מוסיפה לחומרת התמונה. אנו מצויים על פי תהום.
61. נודה ליועצת המשפטית לממשלה אפוא על פעולה מיידית בנדון. קיים משנה דחיפות למאבק בהיבטים אלו, מאחר שמדובר בפגיעה משמעותית ובלתי חוקית בזכויות אדם ואזרח במובן העמוק ביותר והמסוכן ביותר.



לשכת עורכי הדין בישראל
ISRAEL BAR ASSOCIATION
نقابة المحامين في إسرائيل

בברכה,

עידן סגר, עו"ד

יו"ר (משותף) פורום משפט חוקתי
וזכויות אדם

דניאל חקלאי, עו"ד

יו"ר (משותף) פורום משפט חוקתי
וזכויות אדם

העתקים:

מפכ"ל משטרת ישראל – רב ניצב קובי שבתאי.
עו"ד קרן בר-מנחם – מנהלת המחלקה לחקירות שוטרים בפרקליטות המדינה.
עו"ד עמית בכר – ראש לשכת עורכי הדין.
עו"ד איתי שונשיין – מנכ"ל לשכת עורכי הדין.
עו"ד דניאל אייזנברג צדיקים – מ"מ מנהלת הוועדות המקצועיות, לשכת עורכי הדין.
עו"ד שרה אליהו-יצחקוב – ממונה פורום משפט חוקתי וזכויות אדם, לשכת עורכי הדין.